

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

Наталія ПОЛІЩУК

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ:

методичні рекомендації щодо виконання індивідуальних творчо-аналітичних завдань для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Вінниця
2023

УДК 336:330.131.7]:378.22(075.4)

П 509

*Рекомендовано до друку вченою радою економічного факультету
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 6 від 15 грудня 2023 р.)*

Укладач:

Поліщук Н. В., д-р екон. наук, професор, професор кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Рецензенти:

Савченко М. В., д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Таранич О. В., канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту та поведінкової економіки Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Поліщук Н. В.

П 509 Управління фінансовими ризиками: методичні рекомендації щодо виконання індивідуальних творчо-аналітичних завдань для здобувачів вищої освіти СО «Бакалавр» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок ОП «Фінанси, банківська справа та страхування». Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 16 с.

Методичні рекомендації щодо виконання індивідуальних творчо-аналітичних завдань для здобувачів вищої освіти СО «Бакалавр» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовлено відповідно до силабусу навчальної дисципліни «Управління фінансовими ризиками». Вони містять 6 тем, їх виконання є альтернатива іспиту. Роботи виконуються протягом семестру і презентуються на останньому занятті.

Індивідуальні творчо-аналітичні завдання спрямовані на формування програмних результатів навчання, визначених в освітніх програмах, які набуваються під час вивчення курсу, а також навичок самостійної роботи здобувачів вищої освіти, відкритості до нових знань із теорії, методології та методики аналізу фінансових ризиків, а також застосовування аналітичного і методичного інструментарію для прийняття фінансових рішень, візуалізації фінансових показників та інтерпретації отриманих результатів в умовах невизначеності та ризиків.

УДК 336:330.131.7]:378.22(075.4)

© Поліщук Н. В., 2023

© ДонНУ імені Василя Стуса, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Загальні вказівки щодо виконання індивідуального творчо-аналітичного завдання	6
РОЗДІЛ 2. Критерії оцінювання індивідуального творчо-аналітичного завдання	9
РОЗДІЛ 3. Індивідуальні творчо-аналітичні завдання за тематичною спрямованістю	10
Тема 1. Вступ до курсу «Управління фінансовими ризиками»	10
Тема 2. Основи оцінки фінансових ризиків.....	10
Тема 3. Управління кредитним ризиком.....	11
Тема 4. Управління валютним ризиком	11
Тема 5. Управління процентним ризиком	12
Тема 6. Управління ринковим ризиком	12
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	13

ВСТУП

ОК «Управління фінансовими ризиками» є практико-орієнтованим для здобувачів вищої освіти ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» і (разом із іншими ОК) формує компетентності та результати навчання здобувачів вищої освіти відповідно до змісту та фокусу освітньої програми, Стандарту вищої освіти зі спеціальності.

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні таких результатів навчання та вмінь використовувати інструментарій фінансового ринку, що дадуть змогу майбутньому фахівцю самореалізуватися у сфері фінансового, банківського та інвестиційного бізнесу на основі отримання глибокого розуміння технології оцінювання та прийняття рішень щодо зниження фінансових ризиків у діяльності фінансових і нефінансових корпорацій.

Набуті результати навчання та компетентності дадуть змогу здобувачеві розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК).

Вивчення дисципліни дасть змогу здобувачам вищої освіти:

А) опанувати такі компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК02).
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК06).
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК07).
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК08).
- Здатність бути критичним і самокритичними (ЗК09).
- Здатність працювати у команді (ЗК10).
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності) (ЗК11).
- Здатність працювати автономно (ЗК12).
- Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК14).
- Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища (СК01).

- Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури (СК02).
- Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування) (СК03).
- Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач (СК04).
- Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку (СК05).
- Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування (СК06).
- Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.
- Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення (СК10).
- Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку (СК11).
- Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування фінансових рішень у галузі фінансів, банківської справи та страхування (СК13).

Б) отримати такі результати навчання:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т. ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР25. Вміти застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для прийняття фінансових рішень на рівні домогосподарств, підприємств, фінансово-кредитних установ, органів державної і місцевої влади.

ПР27. Вміти надавати консалтингові послуги на фінансовому ринку.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТВОРЧО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Організація навчального процесу в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса (далі – Університет) регулюється «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Однією із форм організації освітньої діяльності є самостійна робота здобувача.

Самостійна робота – форма організації освітньої діяльності, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну у час, вільний від навчальних занять. Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми і формування у здобувачів вищої освіти здатності самостійно (без безпосередньої участі викладача) шукати і систематизувати інформацію з відкритих джерел, опановувати можливості цифрових бібліотек та відкритих баз даних, відбирати необхідну інформацію та формувати власну думку щодо сучасних суспільних процесів і розвитку спеціальності.

Однією з форм самостійної роботи є індивідуальне творчо-аналітичне завдання (ІТАЗ), що пропонується як альтернатива іспиту, виконується протягом семестру і презентується на останньому занятті. Тематику ІТАЗ викладач розміщує в Moodle або здобувач може самостійно обрати одну із тем, що визначені силабусом, на початку курсу із урахуванням своїх інтересів. Завдання передбачає виконання розрахункових робіт, їх візуалізацію та критичні, обґрунтовані висновки за результатами дослідження, пропозиції для обґрунтування фінансових рішень.

Індивідуальне творчо-аналітичне завдання (ІТАЗ) – це вид завдання, який передбачає виконання здобувачем творчої роботи, що поєднує аналітичний та творчий підхід до розв’язання певної проблеми або завдання.

ІТАЗ передбачає проведення дослідження, пошуку та оброблення інформації, здатність застосовувати знання управління фінансовими ризиками, визначення його актуальності, висновків та розробки власних рекомендацій або рішень з певної проблеми. ІТАЗ може бути направлене на розвиток критичного мислення, творчих навичок, аналітичної компетенції, здатності застосовувати на практиці та здійснювати дослідницьку активність з управління фінансовими ризиками.

Типові етапи виконання ІТАЗ можуть включати:

- визначення і узгодження з викладачем теми ІТАЗ;
- формулювання мети та завдання, предмета і об’єкта дослідження;
- моніторинг нормативно-правового законодавства з питань управління фінансовими ризиками;
- збір та аналіз інформації за останні 3–5 років;

- виконання аналітичної частини ІТАЗ, розрахунок показників, їх порівняння в динаміці, подання результатів у табличному і графічному форматі;
- розробка висновків, висунення рекомендацій щодо теми дослідження;
- формування списку використаних джерел (рекомендовано – за останні п'ять років, наводяться тільки ті джерела, що використані під час написання ІТАЗ);
- оформлення роботи у вигляді презентації, до якої додається документ формату Excel із розрахунками.

Структура ІТАЗ містить:

ВСТУП (актуальність, мету, завдання, предмет, об'єкт дослідження).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА.

РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ.

ВИСНОВКИ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

Виконання ІТАЗ вимагає самостійної роботи, організаційних навичок, аналітичної та творчої діяльності здобувача вищої освіти, а також володіння науковим методом дослідження і високим рівнем академічної письмової мови, дотримання вимог наукового стилю, академічної доброчесності, якісно оформленої роботи та подання результатів в усному вигляді.

Вимоги до оформлення ІТАЗ

Результати ІТАЗ оформляються у вигляді презентації Power Point, Canva, Prezi, що включає не більше 15 слайдів, кількість яких за розділами може дещо відрізнятися. Презентація має бути якісною і відповідати критеріям оцінювання. Форма подачі документа Excel довільна, проте мають бути подані розрахунки із застосуванням формул, графічних матеріалів. Після таблиць, рисунків потрібно наводити посилання на джерела інформації.

Рекомендована структура презентації:

1-й слайд – зазначається окремими рядками назва Університету, факультету, кафедри, назва слайда – ІНДИВІДУАЛЬНЕ ТВОРЧО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ», тема завдання, прізвище, ім'я, курс, шифр і назва спеціальності, назва освітньої програми;

2-й слайд – мета та завдання;

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

3–5 слайди – подається інформація, визначена питаннями в розділі;

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

6–9 слайди – слайд подання результатів дослідження у вигляді аналітичних таблиць, рисунків, графіків, діаграм;

РОЗДІЛ 2. ПРОПОЗИЦІЇ

10–13 слайди – подання результатів дослідження у вигляді таблиць, рисунків;

14-й слайд – висновки (тезово за ІТАЗ);

15-й слайд – список використаних джерел.

Максимальна кількість слайдів – 15.

Виконання індивідуального творчо-аналітичного завдання здійснюється відповідно до термінів, що передбачені карткою (табл. 1). Тему та план ІТАЗ потрібно узгодити до першого модуля. Здобувач може пропонувати іншу тему, але вона має бути дотична до курсу «Управління фінансовими ризиками» та узгоджена із викладачем. На виконання завдання відводиться 8 тижнів. Індивідуальне творчо-аналітичне завдання *може бути зараховане як підсумковий контроль (іспит)* за відповідного оформлення та презентації результатів.

Таблиця 1 – Картка виконання індивідуального творчо-аналітичного завдання

№ з/п	Етап виконання	Тиждень навчання	% часу на виконання
1	Визначення і узгодження з викладачем теми ІТАЗ	1–3	5 %
2	Окреслення проблеми дослідження, формулювання мети та завдання, предмета і об'єкта дослідження	4	10 %
3	Дослідження теоретичних підходів та нормативно-правового законодавства з обраної теми	5–9	30 %
4	Виконання аналітичної частини ІТАЗ	10–13	30 %
5	Формулювання висновків та оформлення списку використаних джерел	13	5 %
6	Оформлення роботи у вигляді презентації	14	10 %
7	Усна презентація і захист ІТАЗ	Остання пара або консультація	10 %

РОЗДІЛ 2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТВОРЧО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Згідно з Методичними рекомендаціями до розробки критеріїв оцінювання типових завдань у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса, до ІТАЗ запропоновано такі критерії оцінювання презентації (табл. 2). Максимальний бал за ІТАЗ визначений у силабусі освітньої програми і становить 40 балів.

Таблиця 2 – Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання	0–19 балів	20–29 балів	30–35 балів
Моніторинг нормативного правового законодавства	Не всі положення нормативно-правового законодавства є актуальними	Не містить критичного аналізу нормативно-правового законодавства, наявні помилки в його актуальності	Містить критичний аналіз нормативно-правового законодавства, положення є актуальними
Відповідність матеріалу тематиці проекту	Містить близький за тематикою матеріал, але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проекту і є досить інформативним	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію
Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми подані в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю подані інформаційні джерела або не всі правильно оформлені	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні
«Читабельність» тексту, наочність	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо псує недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається
Відповідність дизайну змісту роботи, єдність стилю в оформленні різних частин презентації	Дизайн зовсім не відповідає тематиці проекту, а інколи навіть іде всупереч загальному змісту	Дизайн не суперечить загальному змісту проекту	Гармонійне поєднання дизайнерських знахідок з ідеєю проекту
Уміння і навички використовувати комп'ютерні технології (використання спецефектів, анімацій, звуків, графіки)	Низький (початковий) рівень використання різноманітних можливостей комп'ютерних технологій	Робота справляє враження про середній рівень умінь і навичок використання комп'ютерних технологій	Робота є прикладом високого рівня володіння комп'ютерними технологіями

РОЗДІЛ 3. ІНДИВІДУАЛЬНІ ТВОРЧО-АНАЛІТИЧНІ ЗАВДАННЯ ЗА ТЕМАТИЧНОЮ СПРЯМОВАНІСТЮ

ТЕМА 1. ВСТУП ДО КУРСУ «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ»

1. Відповідно до матеріалів періодичної літератури проаналізуйте тенденції розвитку світового фінансового ринку щодо особливостей прояву різних факторів фінансових ризиків сьогодення.

2. Проаналізуйте причини, передумови та наслідки однієї з останніх валютних криз.

3. Проаналізуйте причини, передумови та наслідки однієї з останніх світових системних фінансових криз.

4. Узагальніть тенденції розвитку рекомендаційних вимог Базельського комітету з банківського нагляду щодо нормативів капіталу банків.

5. Відповідно до матеріалів періодичної літератури проаналізуйте сучасну практику страхування фінансових ризиків в Україні.

6. Відповідно до Спеціального стандарту поширення даних та Програми оцінки фінансової стабільності, розробленої Світовим валютним фондом, визначте, які показники оцінки фінансової стабільності країни застосовуються, та охарактеризуйте їх динаміку в Україні за останні три роки.

ТЕМА 2. ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

1. Згідно з даними про індекс вітчизняної фондової біржі за останні 2 місяці розрахуйте:

- а) середнє значення індексу;
- б) розмах варіації (різниця між максимальним та мінімальним значеннями);
- в) волатильність індексу (історичну волатильність).

2. Згідно з даними про офіційний курс гривні до долара США за останні 2 місяці розрахуйте:

- а) середнє значення курсу;
- б) розмах варіації (різницю між максимальним та мінімальним значеннями);
- в) волатильність курсу (історичну волатильність).

3. Згідно з даними про офіційний курс гривні до євро за останні 2 місяці розрахуйте:

- а) середнє значення курсу;
- б) розмах варіації (різницю між максимальним та мінімальним значеннями);
- в) волатильність курсу (історичну волатильність).

4. Проаналізуйте результати стрес-тестування НБУ за останні 3 роки та визначте тенденції ступеня ризикованості банківської системи щодо шокового впливу макроекономічних параметрів.

5. Узагальніть останні наукові дослідження щодо психологічних аспектів прийняття ризикованих рішень у сфері фінансів.

ТЕМА 3. УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ

1. Опишіть стандартизований підхід до оцінки кредитного ризику банку згідно з Базельскою угодою про капітал.

2. Опишіть підхід до оцінки кредитного ризику банку, заснований на внутрішніх рейтингах, згідно з Базельскою угодою про капітал.

3. Опишіть класифікацію рейтингів та наведіть рейтингову шкалу рейтингового агентства Moody's Investor Service. Які українські компанії оцінюються за цим рейтингом та які основні чинники – екзогенні чи ендогенні – вплинули на зміну рейтингу одного з підприємств?

4. Опишіть класифікацію рейтингів та наведіть рейтингову шкалу рейтингового агентства Standart & Poor's. Які українські компанії оцінюються за цим рейтингом, які основні чинники – екзогенні чи ендогенні – вплинули на зміну рейтингу одного з підприємств?

5. Опишіть класифікацію рейтингів та наведіть рейтингову шкалу рейтингового агентства Fitch Ratings. Які українські компанії оцінюються за цим рейтингом, які основні чинники – екзогенні чи ендогенні – вплинули на зміну рейтингу одного з підприємств?

6. Застосовуючи агреговану інформацію щодо активів, резервів та фінансових результатів банків України, визначте рівень та проаналізуйте вплив кредитних ризиків на фінансовий стан банківської системи.

ТЕМА 4. УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМ РИЗИКОМ

1. Ґрунтуючись на даних про котирування основних іноземних валют на міжбанківському валютному ринку, побудуйте коваріаційну матрицю курсів відповідних валют.

2. Ґрунтуючись на динаміці офіційного курсу НБУ долара США до гривні, проаналізуйте основні тенденції його зміни за останній рік та визначте фактори, що його обумовили.

3. Ґрунтуючись на динаміці офіційного курсу НБУ євро до гривні, проаналізуйте основні тенденції його зміни за останній рік та визначте фактори, що його обумовили.

ТЕМА 5. УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕНТНИМ РИЗИКОМ

1. Проаналізуйте динаміку середніх процентних ставок за кредитами та депозитами в національній та іноземній валюті комерційних банків за останні три роки.
2. Розрахуйте показники реальних процентних ставок за кредитами та депозитами банків різної строковості за останні 5 років.
3. Проаналізуйте динаміку Українського індексу міжбанківських ставок, зробіть гіпотезу про чинники, що вплинули на цю динаміку, та визначте його тренд.
4. Розрахуйте показники волатильності процентних ставок за різними видами депозитів та кредитів, враховуючи ставки на міжбанківському ринку.
5. Розрахуйте показники гепу за сукупними даними комерційних банків України.
6. Оцініть процентний ризик банківської книги в українських банках адаптованим методом Basel-EVE.
7. Розрахуйте показники дюрації за сукупними даними комерційних банків України.

ТЕМА 6. УПРАВЛІННЯ РИНКОВИМ РИЗИКОМ

1. Проаналізуйте динаміку індексу ПФТС за останній рік та виявіть чинники, що її визначають.
2. Проаналізуйте динаміку індексу Доу Джонса (DJIA) за останній рік та виявіть чинники, що її визначають.
3. На підставі даних про індекси Доу Джонса (DJIA), Standard & Poor's 500 (S&P 500), Nikkei 225, British FTSE 100 та динаміки ставки LIBOR визначте ступінь їх кореляції з цією ставкою за останній рік. Дайте оцінку впливу основних чинників, що вплинули на цю динаміку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. / О. А. Лактіонова. Вінниця: Твори, 2020. 256 с.
2. Бездітко О. Є. Управління фінансовими ризиками підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. Вип. 3. С. 43–49.
3. Пожар Є. П. Аналіз фінансових ризиків та методи їх нейтралізації на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 43. С. 387–391.
4. Ризик-менеджмент у банку: теорія та організація: монографія / укл. О. А. Криклій, І. В. Белова, О. М. Пожар, Н. П. Верхуша. Київ. 2018. 147 с.
5. Управління ризиками: навч. наочний посіб. / М. О. Кравченко, К. О. Бояринова, К. О. Копішинська. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського. 2021. 432 с.
6. Шклярук С. Г. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал»», 2019. 494 с.

Додаткова література

1. Актуалізовано підходи до управління ризиками в банках і банківських групах. 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/aktualizovano-pidhodi-do-upravlinnya-rizikami-v-bankah-i-bankivskih-grupah>
2. Барановський О. І. Сутність і різновиди фінансових криз. *Фінанси України*. 2019. № 5. С. 3–20.
3. Фінансова безпека банківської системи України: філософські детермінанти: монографія / О. Б. Васильчишин. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 358 с.
4. Гречко А. В., Гербеда М. В. Вплив фінансових ризиків на результати діяльності підприємства. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1006>
5. Онищенко В. С. Страхування фінансових ризиків в Україні. *Головбух*. 2022. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7269-strahuvannya-fnansovih-rizikv-v-ukran>
6. Поліщук Н. В. Шляхи зниження кредитних ризиків платіжних систем комерційних банків України. *Сучасні питання економіки і права*. 2020. Випуск 2(12). С. 202–208.
7. Поліщук Н. В., Гривківська О. В., Гривківська С. М. Урахування ризиків при плануванні результатів виробничої діяльності на сільськогосподарських підприємствах за умови використання іпотечних кредитів. *Сучасні питання економіки і права*. 2018. Випуск 2(8). С. 124–134.
8. Поліщук Н. В. Управління ризиками іпотечного кредитування у сільському господарстві. Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 55-річчю кафедри фінансів і банківської справи «Актуальні проблеми розвитку фінансів в умовах цифровізації економіки України». Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 126–129.

9. Поліщук Н. В., Джерелюк К. Р. Управління процентним ризиком. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку, менеджменту і права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Житомир, 8 квітня 2023 р.). Житомир: ЦФЕНД, 2023. С. 44–45.
10. Поліщук Н. В., Сивак Р. Ю. Види фінансових ризиків. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку і права: досвід та перспективи: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Кропивницький, 9 березня 2023 р.): у 2 ч. Кропивницький: ЦФЕНД, 2023. Ч. 2. С. 9–11.
11. Поліщук Н. В., Чернюк Т. В. Ризики іпотечного кредитування у сільському господарстві. *CXI International Scientific and Practical Conference «October scientific readings»*. (28–30 жовтня 2022 р.). Івано-Франківськ. 2022. С. 238–241.
12. Поліщук Н. В., Титко В. О. Вплив кадрових ризиків на якість управління сучасним підприємством. *Проблеми розвитку соціально-економічних систем в національній та глобальній економіці: праці XXII Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених* (18 квітня 2022 р., м. Вінниця). Том 1 / ред. кол. І. В. Хаджинов (голова) та ін. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. С. 179–181.
13. Поліщук Н. В., Труш О. І. Інструменти хеджування процентного ризику. *Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук: матеріали II Міжнародної наукової конференції*, м. Дніпро, 17 березня, 2023 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. 2023. С. 55–57.
14. Поліщук Н. В., Волинська А. О. Портфельний підхід до управління ринковим ризиком. Розвиток науки та техніки під час світової кризи. *Зб. матер. СXXI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. (м. Запоріжжя, 27 березня 2023 року). С. 109–112.
15. Третяк Д. Д. Теоретичні основи ризик-менеджменту банку. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 100–107.
16. Управління ризиками банків: монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / за ред. А. О. Єпіфанова і Т. А. Васильєвої. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ». URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yepifanov_Anatolii/Upravlinnia_ryzykamy_bankiv_Tom_1.pdf
17. Impact and implementation challenges of the Basel framework for emerging market, developing and small economies / Prepared by the Basel Consultative Group. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/wp27.htm>
18. Implementation and effects of the G20 financial regulatory reforms. *Report of the Financial Stability Board to G20 Leaders*. URL: <http://www.fsb.org/2017/07/implementation-and-effects-of-the-g20-financial-regulatory-reforms-third-annual-report/>
19. The future of bank risk management. URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions/risk/our-insights/the-future-of-bank-risk-management>

20. World Economic Outlook, April 2020: The Great Lockdown URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>

21. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. *Basel Committee on Banking Supervision. Basel.* June 1988. URL: www.bis.org

22. Principles for the Management and Supervision of Interest rate Risk. *Basel Committee on Banking Supervision. Basel.* URL: www.bis.org

23. Principles for the Management and Supervision of Interest rate Risk. *Basel Committee on Banking Supervision. Basel.* URL: www.bis.org

24. Principles for the Management of Credit Risk. *Basel Committee on Banking Supervision. Basel.* URL: www.bis.org

Законодавчі та нормативні акти

1. Наказ МФУ «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив валютних курсів»» № 193 від 10.08.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>

2. Постанова Правління Національного банку України від 30 червня 2016 № 351 «Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>

3. Постанова НБУ «Про схвалення методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України» № 361 від 02.08.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04#Text>

4. Постанова Правління Національного банку України 28.08.2001 № 368 «Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>

5. Постанова Правління Національного банку України «Про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України» від 02.01.2019 № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19#Text>

6. Постанова Правління Національного банку України «Про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті» 02.01.2019 № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005500-19#Text>

7. Постанови Правління НБУ від 10.12.2019 № 148 «Про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та розрахунку довідкового значення курсу гривні до долара США й облікової ціни банківських металів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-19#Text>

8. Постанови Правління НБУ «Положення про проценту політику НБУ» від 21 квітня 2016 року № 277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0277500-16#Text>

9. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, узагальнити механізм процентного тендеру та визначити особливості встановлення процентної ставки, від 17.09.2015 № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text>

10. Закон України «Про валюту і валютні операції» № 2473-VIII від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

11. Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, затверджені Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України 17.12.2004 № 3104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05#Text>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>

2. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>

3. Global Financial Development Report. URL: <http://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/report>

4. Bank of International Settlement. URL: <https://www.bis.org/>

5. Committee on the Global Financial System. URL: <https://www.bis.org/cgfs/index.htm>

6. Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI) URL: <https://www.bis.org/cpmi/index.htm>

7. MckKinsy Global Institute. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights>